

ĐẨY MẠNH CẢI CÁCH HÀNH CHÍNH ĐỂ ĐƯA NGHỊ QUYẾT HỘI NGHỊ LẦN THỨ 7 BCHTW ĐẢNG KHÓA X VỀ NÔNG NGHIỆP, NÔNG DÂN, NÔNG THÔN VÀO CUỘC SỐNG

ThS. PHẠM THANH DŨNG

Ngày 28-10-2008, Chính phủ ban hành kèm theo Nghị quyết số 24/2008/NQ-CP Chương trình hành động thực hiện Nghị quyết hội nghị lần thứ 7 BCHTW Đảng (Khoá X) về nông nghiệp, nông dân, nông thôn giai đoạn 2009 - 2020. Chương trình hành động của Chính phủ là cầu nối để đưa Nghị quyết của Đảng vào cuộc sống. Có thể nhìn tổng quát Chương trình hành động bao gồm các nhiệm vụ chủ yếu sau:

- Thống nhất nhận thức, hành động về nông nghiệp, nông dân, nông thôn;
- Nâng cao chất lượng quy hoạch và quản lý quy hoạch (quy hoạch: sử dụng đất; phát triển các khu công nghiệp, khu kinh tế, khu chế xuất);
- Xây dựng mới các chương trình mục tiêu quốc gia đến năm 2020 (Chương trình mục tiêu Quốc gia về: xây dựng nông thôn mới; thích ứng với sự biến đổi khí hậu; đào tạo nguồn nhân lực);
- Xây dựng các đề án chuyên ngành (phát triển ngành trồng trọt; bảo vệ

phát triển rừng; phát triển nuôi trồng thủy sản; cơ giới hóa và giảm tổn thất sau thu hoạch trong nông nghiệp; phát triển công nghiệp phục vụ nông nghiệp, nông thôn; phát triển thương mại nông thôn; thí điểm bảo hiểm nông nghiệp...);

- Nhóm dự án luật và chính sách (xây dựng, sửa đổi, bổ sung một số luật và chính sách liên quan đến nông nghiệp, nông dân, nông thôn).

Trong những năm qua, công cuộc cải cách hành chính Nhà nước đạt được những tiến bộ nhất định: các thể chế ban hành ngày càng có chất lượng hơn đáp ứng một phần nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội và xu thế hội nhập của đất nước; bộ máy nhà nước có bước cải tiến đáng kể, chức năng, nhiệm vụ các Bộ, ngành được xác định rõ hơn; đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức chuyên nghiệp hơn... Những thành quả đó đã góp phần giữ vững sự ổn định và phát triển kinh tế - xã hội - chính trị của đất nước.

Tuy nhiên, bộ máy nhà nước, đặc biệt bộ máy hành chính nhà nước còn

nhiều khiếm khuyết chưa theo kịp nhu cầu đòi hỏi sự phát triển kinh tế - xã hội và quá trình hội nhập quốc tế. Những khiếm khuyết đó có thể thấy:

- Các thể chế, đặc biệt là thể chế kinh tế còn nhiều, bất cập ràng buộc trong nhiều lĩnh vực: đất đai; đầu tư xây dựng; tài chính, tín dụng, ngân hàng... dẫn đến nhiều bức xúc xã hội như: tranh chấp đất đai; giải tỏa đền bù; nông dân thiếu vốn sản xuất; đầu tư kết cấu cơ sở hạ tầng nông thôn kém hiệu quả; điều hành kinh tế vĩ mô còn lúng túng, còn mang tính đối phó, khi chống lạm phát thắt chặt tiền tệ đẩy lãi suất lên cao hơn hiệu quả nền kinh tế, khi giảm mạnh lãi suất để chống giảm phát làm cho các ngân hàng mất phương hướng kinh doanh có nguy cơ sụp đổ. Điều đó cho thấy, các thể chế nhà nước còn nhiều bất cập, chưa thích ứng trước sự biến đổi của nền kinh tế;

- Sự phối hợp giữa các Bộ, ngành chức năng và địa phương trong bộ máy hành chính nhà nước thiếu đồng bộ, rời rạc, đùn đẩy trách nhiệm cho nhau, làm cho điều hành kinh tế vĩ mô kém hiệu quả ảnh hưởng đến sự phát triển và tính bền vững của nền kinh tế.

- Thủ tục hành chính rườm rà, cản trở, phiền hà gây nhiều bức xúc cho doanh nghiệp và người dân;

- Công tác phòng, chống tham nhũng; thực hành tiết kiệm đạt hiệu quả chưa cao, chưa quyết liệt, còn mang tính

hình thức dẫn đến các chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước bị bóp méo, chậm đi vào cuộc sống, gây bức xúc cho xã hội, làm mất lòng tin của nhân dân.

- Một bộ phận cán bộ, công chức, viên chức còn yếu kém cả về đạo đức, phẩm chất và năng lực, gây cản trở cho công cuộc cải cách hành chính nhà nước và thực thi hiệu quả của nền công vụ.

Những khiếm khuyết trên, có thể thấy từ những nguyên nhân như sau:

Một là, trong thời gian qua, các cấp, các ngành chưa có sự thống nhất chung về tư tưởng, hành động để thực hiện công cuộc cải cách hành chính nhà nước và công tác phòng, chống tham nhũng; thực hành tiết kiệm dẫn đến thiếu sự phối hợp đồng bộ, thống nhất giữa các cấp, các ngành trong hệ thống bộ máy hành chính nhà nước.

Hai là, Nhà nước chưa có chế tài rõ ràng, dứt khoát và thực thi hiệu quả các chế tài đối với các hành vi hành chính khi đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức từ trung ương đến địa phương vi phạm pháp luật, thiếu trách nhiệm hoặc sách nhiễu, gây phiền hà trong thi hành nhiệm vụ, công vụ.

Ba là, thể chế dân chủ chưa thực sự đi vào cuộc sống, còn mang tính hình thức; các tổ chức chính trị - xã hội chưa phát huy hết vai trò giám sát của mình đối với hoạt động của cơ quan hành chính nhà nước các cấp.

Bốn là, sự lãnh đạo của Đảng đối với chính quyền, đặc biệt cấp Chi bộ, Đảng bộ cơ sở đảng chưa phát huy hết vai trò lãnh đạo của mình. Công tác cán bộ của đảng còn nhiều bất cập, chưa thu hút được những người tài, đức, có tâm huyết phụng sự cho sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội đất nước, đặc biệt ở nông thôn.

Từ những yếu kém và nguyên nhân nêu trên, để Chương trình hành động của Chính phủ triển khai thực hiện thuận lợi và đạt hiệu quả cao, chúng tôi suy nghĩ nhà nước cần đẩy mạnh thực hiện cải cách hành chính tập trung vào các nội dung sau:

1. Về thể chế:

- Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết hội nghị lần thứ 7 BCHTW Đảng (Khoá X) về nông nghiệp, nông dân, nông thôn khẳng định: “Đất đai là sở hữu toàn dân, nhà nước thống nhất quản lý theo quy hoạch, kế hoạch để sử dụng đất có hiệu quả; giao đất cho hộ gia đình sử dụng lâu dài; mở rộng hạn mức sử dụng đất; thúc đẩy quá trình tích tụ đất đai; công nhận quyền sử dụng đất được vận động theo cơ chế thị trường...”. Có thể thấy những điểm mới trong việc sử dụng đất đai là: Nhà nước thừa nhận bằng văn bản quy phạm pháp luật về tích tụ ruộng đất và công nhận quyền sử dụng đất được vận động theo cơ chế thị trường.

Thực ra, tích tụ ruộng đất đã được các nhà khoa học, các chuyên gia kinh tế đề cập nhiều năm nay và thực tiễn tích tụ ruộng đất đã và đang diễn ra, nhưng chưa được thừa nhận bằng một nghị quyết hay bằng một văn bản quy phạm pháp luật của nhà nước. Không có tích tụ ruộng đất không giải quyết được sự manh mún trong sản xuất nông nghiệp hiện nay, không đưa (hoặc hạn chế) việc ứng dụng khoa học công nghệ và cơ giới hóa vào sản xuất nông nghiệp, đồng nghĩa với việc không thực hiện được công nghiệp hóa, hiện đại hóa nông nghiệp, nông thôn.

Quyền sử dụng đất được vận động theo cơ chế thị trường, có nghĩa quyền sử dụng đất được xem như là một hàng hóa được trao đổi, mua bán trên thị trường, giá trị quyền sử dụng đất do thị trường quyết định.

Cải cách thể chế về đất đai, trước hết sớm sửa đổi Luật đất đai năm 2003 và các văn bản quy phạm pháp luật dưới luật theo hướng: sửa đổi các quy định về thu hồi đất, bồi thường, tái định cư, giá đất, chuyển đổi, chuyển nhượng theo cơ chế thị trường. Như vậy, việc quy định giá đất của nhà nước là nhằm để làm căn cứ tính thuế trong quá trình chuyển nhượng đất đai. Khi thực hiện việc thu hồi đất, bồi thường, tái định cư, chuyển nhượng giá cả quyền sử dụng đất do thị trường quyết định (do sự thỏa thuận giữa người mua và người bán) và sự trao đổi mua bán đó

được thông qua một hợp đồng kinh tế, sau đó đăng ký quyền sử dụng đất với cơ quan chức năng nhà nước. Do vậy, hộ gia đình phải được xem là một pháp nhân trong quan hệ, giao dịch kinh tế;

- Các thể chế khác liên quan đến nông nghiệp, nông dân, nông thôn như: đầu tư xây dựng; ngân sách, tài chính, tín dụng, ngân hàng... cần phân cấp, phân quyền mạnh cho chính quyền địa phương, kèm theo các quy định rõ về trách nhiệm của người đứng đầu chính quyền các cấp; cán bộ, công chức thực thi nhiệm vụ, công vụ và các chế tài cụ thể để quy trách nhiệm khi có những sai phạm;

- Tiến hành đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính song song với việc cải cách thể chế, cần xóa bỏ các thủ tục rườm rà trong quan hệ hành chính giữa doanh nghiệp, nhân dân với chính quyền, đặc biệt quan hệ về chuyển nhượng đất đai, đầu tư xây dựng, cấp phép kinh doanh, vay vốn sản xuất. Phương hướng cải cách thủ tục vừa tiện lợi cho doanh nghiệp, người dân; vừa nhanh chóng, chặt chẽ ít tốn kém. Nên nghiên cứu tiến đến xóa bỏ hộ khẩu thay bằng thẻ công dân điện tử cho phù hợp với việc xây dựng Chính phủ điện tử hiện nay.

2. Về tổ chức bộ máy hành chính nhà nước:

- Tổ chức bộ máy hành chính đủ mạnh có đủ nguồn lực để thực thi chức năng kiểm tra, giám sát việc triển khai và

thực thi chương trình hành động của Chính phủ;

- Quá trình triển khai thực hiện quy hoạch; xây dựng chương trình mục tiêu quốc gia; xây dựng các đề án chuyên ngành nông nghiệp, nông thôn; thực hiện các chính sách về nông nghiệp, nông dân, nông thôn liên quan đến nhiều Bộ, ngành, địa phương. Do đó, đòi hỏi sự phối hợp đồng bộ, thống nhất giữa các Bộ, ngành, địa phương trong việc triển khai thực hiện chương trình hành động của Chính phủ. Nhà nước quy định cụ thể trách nhiệm trong việc phối hợp giữa các Bộ, ngành, địa phương. Có những chế tài cụ thể đối với người đứng đầu Bộ, ngành, địa phương và cán bộ, công chức trong việc phối hợp chậm trễ, thiếu trách nhiệm, gây khó khăn phiền hà trong việc phối hợp chương trình hành động của Chính phủ.

3. Nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức:

- Việc nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức có ý nghĩa quyết định đưa Nghị quyết của Đảng, Chương trình hành động của Chính phủ vào cuộc sống. Để nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức Nhà nước, cần có cuộc điều tra, thống kê, đánh giá khách quan về chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức hiện nay (đánh giá toàn diện về đạo đức, phẩm chất, trình độ chuyên môn nghiệp vụ);

- Trên cơ sở thống kê đánh giá, thực hiện quy hoạch cán bộ; mạnh dạn xử lý các cán bộ, công chức thoái hóa đạo đức phẩm chất; các cán bộ, công chức không đủ năng lực thực thi nhiệm vụ, công vụ (có chính sách khuyến khích cán bộ, công chức yếu năng lực nghỉ hưu, chuyển đổi công tác). Thực hiện công tác tuyển dụng cán bộ, công chức khách quan. Nhà nước cần nghiên cứu ban hành thể chế thực hiện mô hình cho phép các thành phần kinh tế tham gia thành lập công ty tuyển dụng cán bộ, công chức, viên chức. Các cơ quan nhà nước có nhu cầu tuyển dụng cán bộ, công chức, viên chức đưa ra yêu cầu, tiêu chuẩn cần tuyển dụng, đặt hàng với các công ty tuyển dụng để tuyển dụng cán bộ, công chức, viên chức theo yêu cầu của cơ quan mình. Công ty tuyển dụng chịu trách nhiệm về chất lượng cán bộ, công chức, viên chức thông qua hợp đồng tuyển dụng.

- Cần bổ sung, sửa đổi các chế độ, chính sách về đào tạo; sử dụng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức, trong đó nghiên cứu lại chế độ tiền lương, nhà công vụ, phụ cấp chức vụ, phụ cấp ngành nghề cho phù hợp với xu thế phát triển kinh tế, xã hội trước mắt và lâu dài; đặc biệt tập trung chăm lo và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức chính quyền ở nông thôn.

4. Cải cách tài chính công:

- Trước mắt Nhà nước tập trung tháo gỡ những vướng mắc hiện nay, đặc biệt chú ý cải cách các thủ tục thanh toán, quyết toán trong việc sử dụng nguồn ngân sách nhà nước để tạo điều kiện thuận lợi đưa nguồn vốn nhà nước vào xây dựng kết cấu hạ tầng ở nông thôn, kể cả trong lĩnh vực nghiên cứu, chuyển giao khoa học công nghệ về nông thôn.

- Phân cấp mạnh mẽ việc quản lý, sử dụng nguồn ngân sách cho các Bộ, ngành, địa phương. Ban hành các thể chế quy định trách nhiệm về việc sử dụng, quản lý nguồn ngân sách Nhà nước cho cấp dưới.

- Thực hiện chính sách thuế phù hợp vừa khuyến khích, vừa tạo động lực cho các thành phần kinh tế đầu tư vào nông thôn, đặc biệt chú ý đến việc miễn giảm các loại thuế phục vụ cho chính sách tích tụ ruộng đất, chính sách đối với doanh nghiệp nông nghiệp và doanh nghiệp sử dụng nhiều lao động.

Cải cách hành chính là một quá trình thường xuyên liên tục, nó đòi hỏi bộ máy hành chính phải năng động luôn thích ứng với sự phát triển kinh tế- xã hội. Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện nghị Quyết lần thứ 7 BCHTW về Nông nghiệp, Nông dân, Nông thôn đi vào cuộc sống hay không, cải cách hành chính có ý nghĩa đặc biệt quan trọng cần được thực hiện mạnh mẽ trong giai đoạn 2009 - 2020.